

**Lietuva ir Lenkija: kultūros veiksniai
bendraujant
ALVYDA JASILIONYTĖ**

Įvaizdžio konsultantė – trenerė

Seminaras: “LENKIJA – VERSLO GALIMYBĖS LIETUVOS

ĮMONĖMS”

2010 m. Balandžio 15 d.

LIETUVA IR LENKIJA:

KULTŪROS VEIKSNIAI BENDRAUJANT

- Geografinė vietovė ir įtaka kultūrai
- Gyventojai
- Politika ir teisė
- Kalba
- Religija
- Išsimokslinimas - Švietimas
- Šventės
- Pasaulėžiūra
- Dalykinis susitikimas
- Apranga
- Kreipimasis – Kreipiniai
- Laikas ir erdvė
- Manieros ir elgsena – Kūno kalba
- Pramogos ir dovanos
- Pokalbio temos – tabu
- Kultūriniai skirtumai
- 25 dėmesingo elgesio taisyklės

Lenkija – Lietuva 1569 – 1795 m.

**Abiejų Tautų Respublika –
Żečpospolita – federacinė aristokratinė
monarchija**

Geografinė vietovė ES

Lenkija – Lietuva

	Lenkija 	Lietuva
Plotas	312 685 km ²	65 200 km ²
Sienos su	Vokietija, Čekija, Slovakija, Ukraina, Baltarusija, Lietuva	Latvija, Baltarusija, Lenkija, Rusija
Sostinė	Varšuva	Vilnius
Gyventojų skaičius	38 536 869	3 366 357 (2009 m - 2,8 mln.)
Gyventojų tankumas	123,25 žm./km ²	52 žm./km ²
Etninė sudėtis	96,74 % - lenkai, saleziečiai, vokiečiai, baltarusiai, ukrainiečiai, romai, žydai, vietnamiečiai, graikai, armėnai 5639 (pagal 2002 m. surašymą) – 15 000 (LR ambasados duomenimis) Daugiausia Punske ir Seinų valsčiuje - gyventoję lietuviai	84 %- lietuviai, rusai, kiti: baltarusiai, ukrainiečiai, vokiečiai, žydai, totoriai, latviai, romai, kitų tautybių žmonės LT 2001 m. surašymo duomenimis, Lietuvoje gyveno 115 tautybių gyventojai: 6,1 % (205,5 tūkst.) - lenkai

Lenkija – Lietuva

	Lenkija 	Lietuva
Gyvena kitose pasaulio šalyse	20 mln. Lenkų už Lenkijos ribų: JAV – apie 10 mln. Brazilijoje – 1 – 3 mln. Kanadoje – 984 565 Prancūzijoje – 900 000 Lietuvoje – 250 000 (6,7 %) populiacijos LT	1,4 milijonai (įskaitant ir lietuvių kalbos nemokančius asmenis) JAV – 723 000 Brazilijoje – 900 000 Airija, Ispanija, UK, Skandinavijos šalys, Lenkija -
Politinė sistema	Parlamentinė respublika	Parlamentinė respublika
Oficiali kalba	Lenkų Pripažįstamos mažumų kalbos vokiečių, ukrainiečių, baltarusių	Lietuvių
Kitos kalbos	Rusų, Anglų, Vokiečių	Rusų, Lenkų, Anglų, Vokiečių, Prancūzų
Religija	89,8 % - Romos katalikai praktikuoja apie 75 %, tačiau tai viena iš religingiausių ES valstybių	79,0 % - Romos katalikai
Administracinis suskirstymas	16 vaivadijų	10 apskričių
Išsimokslinimas	Daug permainų	Daug permainų

Švietimas

- Pradinė, pagrindinė ir vidurinė
- Išlaikoma valstybės
- Komunistams valdant buvo atsieta nuo Vakarų švietimo sistemos, stokojo kvalifikuoto personalo, išteklių, pinigų, atsidavimo ir turėjo ištvirti korumpuotą biurokratiją. Dabar situaciją keičiasi

Šventės

- Gegužės 1 – Darbo žmonių šventė
- Gegužės 3 d. – Konstitucijos diena, (1791 m. Gegužės 3 d. Konstitucijos paskelbimui atminti)
- Birželio 3 d.- **Corpus Christi (Dievo Kūno šventė)** - Devintinės: devintosios savaitės po Šv. Velykų ketvirtadienį; šią dieną vyksta baltais drabužiais apsirengusių vaikų lydimos religinės procesijos, kuriose dalyvauja šimtai žmonių.

- Rugpjūčio 15 d. - Švč. Mergelės Marijos dangun ėmimo ir Lenkijos kariuomenės diena (1920 m. pergalingam mūšiui prieš Rusijos armiją Varšuvos apylinkėse atminti)
- Lapkričio 1 d. – Visų šventųjų diena
- Lapkričio 11 d. – Nepriklausomybės diena (1918 m. Lenkijos nepriklausomybės po 123 metų padalinimų paskelbimui atminti).
- Daugiausia atostogaujama rugpjūčio mėnesį
- Veikla sulėtėja nuo gruodžio 15 d. iki sausio 2 d.
- Gruodžio 25 d. Šv. Kalėdos
- Didžioji Velykų savaitė labai svarbi. **Šv. Velykų sekmadienis ir pirmadienis** (pirmasis sekmadienis po pavasario pirmosios pilnatis
- Švenčiami vardadieniai

•Per valstybines šventes (nedarbo dienas) bankai ir valstybinės institucijos bei dauguma nedidelių parduotuvių nedirba

Pasauležiūra

- Stipriai veikiama katalikybės. Bažnyčia neatskirta nuo valstybės
- Romantikai ir idealistai, įsitikinę, jog yra apdovanoti daugybe dorybių, kad neįmanoma net išvardinti
- Išdidūs, jautrūs, drąsūs žmonės
- Stiprus gynybinis nacionalizmas bei ryžtas išlikti, kovotojai
- Labai svarbi praeitis, tačiau visomis išgalėmis stengiasi užsitikrinti savo ateitį
- Šeima – visuomenės centre. Siekia įgyt didesnę asmeninę atsakomybę pasaulyje. Stiprybės semiasi iš prieraišumo šeimos vertybėms

Dalykinis susitikimas

- Punktualumas svarbu
- Svarbūs asmeniniai ryšiai
- Geriems santykiams užmegzti reikia laiko
- Bendravimo stilius neįspėjamas
- Mandagūs – geri klausytojai
- Gali keisti grafikus, paskutinę minutę tikslinti
- Galite susidurti su neapsisprendimu ir reikalavimu vis daugiau ir daugiau informacijos
- Priimant sprendimus - labai svarbi hierarchija

Apranga

- Renkitės dalykiniais drabužiais eidami į įstaigas ir pobūvius, teatrus
- Dažnai lenkai darbe rengiasi laisvalaikio stiliumi
- Vyrai – elegantiškai
- Moterys – išsipuošusios
- Mada ne tiek svarbu, bet visada būtina gera išvaizda

Kreipimasis

- Titulas, akademinis laipsnis svarbu
- Darbe į kolegas “ty” (tu)
- Pradžioje geriau paisyti etiketo ir kreiptis *Pan* ir *Pani* ir pavardę
- Jeigu žinomos žmogaus pareigos, paprastai vartojamas pagarbus kreipinys ir pareigos, o pavardė pridedama arba nepridedama

Susėdimas

Priešpiečiai

Laikas ir erdvė

- “Asmeninė erdvė” – kalbėdamiesi sedi arčiau vienas kito, kartais liečia kits kitą patikindami.
- Bučiuoja moterims ranką, o kartais ir abu skruostus
- Yra punktualūs. Vienas kito be reikalo negaišina

Manieros ir elgsena Kūno kalba

- Spaudžiama ranka
- Imituojamas rankos pabučiavimas
- Vis dar svarbūs titulai, hierarchiškumas, įsiteikimas dovanomis, rankos pabučiavimas, nusilenkimas
- Vardais vadinami tik artimi draugai
- Kūno kalba mažai vartojama (gūžtelėjimas pečiaais, plekštelėjimas sau per kaktą, parodant savo kvailumą).

Pramogos – Dalykiniai pietūs

- Restorane būkite kviestu laiko, o į namus vėluokite 15 – 30 min.
- Pietūs 16 – 17 val.
- Būkite išalkę ...
- Skelbiami tostai *na zdrowie, sto lat*
- Galioja europietiškos stalo manieras

Dovanos

- Suvenyras iš savo šalies
- Raštinės reikmenys (parkeriai, pieštukų rinkiniai, gražiai įrišti darbo kalendoriai)
- Albumai iš savo šalies ar delikatesai
- Atvirukai, dėkojant už bendradarbiavimą
- Gėlių puokštė, pyragėliai, tešlainiai, geri šokoladiniai saldainiai, vynas (keli buteliai, kad vieną išgertumėte valgant, o kiti liktų) (jei einate pietums), jei yra vaikų, tai ką nors vaikams – saldainį ar žaisliuką.
- Gautos dovanos tuoj pat išvyniojamos.

Pokalbio temos – Tabu

- Pokštai ne pats tinkamiausias būdas užmegzti pokalbį
- Tautinis pasididžiavimas
- Katalikybė
- Nusikalstamumas
- Lenkija – Rytų Europos šalis – vadinkite Vidurio Europos šalimi
- Domėtis žmogaus profesija ar pajamomis
- Nešvenčiami gimtadieniai – švenčiami vardadieniai – pasveikinkite verslo partnerį.

Pokalbio temos

- Apie šeimą ir privačius reikalus
- Apie lenkus – garbė, riteriškumas ir senoviškas galantiškumas
- Seną kultūrą ir istoriją
- Žymūs menininkų laimėjimai
- Pasigėrėkite religiniu pakantumu ir bendru polinkiu priimti kitą požiūrį
- Parodykite, jog jų nacionalizmą laikote būtina išlikimo priemone
- Įvertinkite lenkišką virtuvę
- Išmokite kelias frazes

Korespondencija

- Rašykite aiškiai, tiksliai, pagarbiai
- Pavardės rašomos didžiosiomis raidėmis
- Data: diena, mėnuo, metai
- Kreipkitės pagarbiumi kreipiniu ir pareigybe arba pagarbiumi kreipiniu ir pavarde
- Dalykiškuose laiškuose eikite tiesiai prie reikalo

Keli pagrindiniai lenkų kalbos žodžiai bei posakiai

- *Dzień dobry* laba diena
- *Dobry wieczór* labas vakaras
- *Dobranoc* labanaktis
- *Cześć* sveiki
- *Do widzenia* sudie
- *Proszę* prašau
- *Dziękuję* ačiū
- *Proszę bardzo* prašom
- *Niema za co* nėra už ką
- *Miło mi (cię, pana, panią) poznać* – malonu su jumis (su ponu, ponia) susipažinti
- *Pan* ponas
- *Pani* ponia
- *Panna* panelė
- *Doktor* daktaras

Dovanos – gėlės

raudonos rožės – meilė – netinka
dovanoti šeimininkei

Chrizantemos, lelijos - liūdesio gėlės –
netinka einant į svečius

Gvazdikai – kurį laiką buvo gėlė, kurią
gali lengvai įsigyti ...

- Dovanokite nelyginį skaičių
- Prieš dovanodami išvyniokite

Kultūriniai skirtumai

- Skirtumų yra visur
- Susipažinkite su kultūra
- Išmokite keletą žodžių
- Daugiau klausykite – mažiau kalbėkite
- Neturėkite išankstinių nuostatų
- Kelionėje stebėkite pavienių žmonių elgesį
- Matysite koks tas elgesys skirtingas ir kiek panašus
- Visos kultūros patriarchalinės

25 dėmesingo elgesio taisyklės

- 1. Būk dėmesingas
- 2. Pripažink kitus
- 3. Galvok apie kitus gerai
- 4. Klausykis
- 5. Būk besidomintis
- 6. Kalbėk maloniai
- 7. Nekalbėk, kai sergi
- 8. Pripažink ir pagirk
- 9. Gerbk net švelnų „ne“
- 10. Gerbk kitų žmonių nuomonę
- 11. Galvok apie savo kūną
- 12. Būk malonus, pritariantis
- 13. Nurimk (patylėk, jei susierzinai)
- 14. Gerbk kitų žmonių laiką

25 dėmesingo elgesio taisyklės

- 15. Gerbk kitų žmonių erdvę
- 16. Atsiprašyk nuoširdžiai
- 17. Pristatyk save
- 18. Venk asmeniškų klausimų
- 19. Rūpinkis svečiais
- 20. Būk taktišku, maloniu svečiu
- 21. Du kartus pagalvok prieš prašydamas pagalbos
- 22. Susilaikyk nuo tuščio skundimosi, nepasitenkinimo
- 23. Priimk ir išsakyk konstruktyvią kritiką
- 24. Gerbk aplinką ir būk švelnus su gyvūnais
- 25. Neperkelk kaltės ir atsakomybės

Rinkis mandagumą, (*Choosing Civility - The 25 Rules of Consideration Conduct by Dr.P.M.Forni*)

Šaltiniai

- Europos Šalių etiketas, Dean Foster
- Kultūrų sandūra, Richard D.Lewis
- Kaip elgtis užsienyje, G.Hain, S.Engelbert
- Etiketas keliaujantiems svetur, A. Wellnitz
- <http://lt.wikipedia.org/wiki/Lietuva>
- <http://lt.wikipedia.org/wiki/Lenkai>
- http://lt.wikipedia.org/wiki/Abiej%C5%B3_Taut%C5%B3_Respublika
- http://lt.wikipedia.org/wiki/Europos_S%C4%85junga
- *Choosing Civility - The 25 Rules of Consideration Conduct by Dr.P.M.Forni, St.Martin's Press, 2002*

**Dėkui už dėmesį
Kuo geriausios kloties Jums!**

**ALVYDA JASILIONYTĖ
Įvaizdžio konsultantė-trenerė**

www.alvyda.com

aj@alvyda.com

+370 5 273 1035

+370 687 33 462